

בְּפֶר לְתִיעוּד

"הלאומיות המזויפת" של יל"ג

ב-25 בדצמבר 1885 שב המשורר והעיתונאי יהודה לייב גורדון לפרסם את מדורו הסאטירי "צלוחית של פלייטון" בעיתון המליץ של סנט פטרבורג. לאחר שנאלץ להפסיק את פרסומו למשך שלוש שנים על רקע המלחמה שניהל עם החוגים האורתודוקסיים, הוא פתח אותו בפלייטון דיסטופי נוקב ונבואי. שוטרים דמיוניים, יהודים דמויי קוזקים, עומדים על המשמר "בגבול ישראל", אינם מהססים, בהיעדר תעודות מתאימות, לחטט בקרביו של גורדון בעזרת סכין כדי לגלות אם הוא "יהודי לאומי אמיתי", בעוד עבודתו פירושה של ה"לאומיות" הוא פשוט "אהבה לעמו", בלי תעודות... אולי תרומה משעשעת וכואבת לוויכוח הציבורי על "חוק האום", אך גם אזהרה רחבה ומפחידה יותר מפני מה שקרה, קורה ועלול עוד לקרות...

פולייטון.

צלוחית של פלייטון.

[...]

הנה אנכי יוצא שער עלי קרת לבא בגבול ישראל וצלוחיתי על שכמי; והנה פנים חדשות וסדרים חדשים בכל פנות שאני פונה. שוטרים מזוינים עומדים על הגבול, פניהם פני יהודים ולבושם מלבוש קאזאקים; רצועות של תפלין כרוכות על ידיהם ורצועות של מלקות בחגורתם אשר במתניהם. – "אל אלהי ישראל! – דמיתי בלבי – אשרינו מה טוב חלקנו שזכו גם בני ישראל להיות קאזאקין" וחפצתי לברך בקול רם ברכת שהחינו, אבל זכות אבותי בודאי סיעתני שנצלתי מברכה לבטלה; כי אחד השוטרים העומד על המשמר קפץ ודלג כארי ויסגור את השער בפני ויקרא אלי בקול:

– הס כי לא לעבור! עמוד על רגליך ויעידו בך מי אתה; הלנו אתה אם לצרינו?

– איש עברי אנכי – עונה אני להם בשפה רפה – ובגבול ישראל אנכי בא, ולמה זה תעצרוני לבוא? הגם בגבול ישראל אסור מהיום לבן ישראל לבוא? ידעתי כי החקים לפי שעה מיום ג' מאי אוסרים לבוא רק בכפרים – האם חל עתה האסור גם על הערים והכרכים? – היש בידך מכתב תעודה? הוסיף השוטר לשאול וינופף הרצועה אשר בידו וארחי גֶּדֶר לבלי אעבור.

– תעודות בידי בהמון רב, כנפשך שבעך! – עניתו ותחי רוחי. הנה לך תעודה מאת הפריסטאוו שנכרת טבורי ויכול אני ללכת יותר מד' אמות ממקום צמיחתי; הנה לך תעודה מן האוריאדניק כי אדם כשר אני ולא נתפשתי בגנבת סוסים; הנה לך תעודה מן הסבאָרשציק כי שלמתי מסים וארנוניות בעדי ובעד שני בני שכבר מתו ובעד בן אחד אשר לא היה עדנה; הנה לך שלש תעודות מאת המרימים אנשים לצבא משלשה מקומות: התעודה האחת אומרת כי גבר לא יצלח אני לעבודת הצבא, וזאת אומרת כי כבר כליתי שלש שנות עבודתי בצבא ונקי אנכי לביתי, והשלישית מעידה כי עוד לא הגיע פרקי לצאת לצבא עד השנה הבאה...

– וכל זה איננו שוה לנו! עונני השוטרים, אשר בקרו את תעודותי, פה אחד. היש לך תעודה כי – עברי אתה?!

– אחי ובני עמי! – דברתי אליהם רכות – הגם לזאת צריכה תעודה מיוחדת? האם אין בתעודות אלה סימנים מובהקים על זה? האם תשלומי מס ארבעה וחמשה, או הקראי לצבא בשלשה מקומות שונים ושלש שנים שונות – האם כל זה אין די להעיד עלי כי יהודי אנכי? וזולת זאת הכי לא תראו כי חקוק על מצחי ישראל או הכי לא תשמעו כי פי המדבר אליכם בלה"ק?

– כל זה וכיוצא בזה איננו שוה לנו! ענני השוטר תשובה נמרצת. היש לך מכתב תעודה כי יהודי לאומי אתה?

– מה? שאלתי את השוטר הדובר בי ופי פערתי ואשאפה משממון ומתמהון לבב.

– היש לך מכתב תעודה על לאומיותך? שב ושנן לי השוטר בשפה ברורה.

בלב האיש הזה מעין לאומיות אבל מראָה שפל ממראה לאומיותנו, לאומיות שיש בה סירכא היא, לאומיות מזויפת!

לו היה לבי בקרבי כי אז נפל או מנס למים או היה לאבן בשמעי מפי חוקרי טוחות [=כליות] אלה כי – יש בי סירכא! והמה רחצו בנקיון כפם ובטרם יתפרו ויאָחו את הקרע בלבי העמידוני על רגלי ויחלו לדון אותי בדיני נפשות ולחקור ולדרוש היטב: מאין לי הלאומית [=הלאומיות] המזויפת אשר מצאו בסתר לבי, איפה זיפתיה ומי המסיעים בידי בדבר עברה זו.

– מורי ורבותי! עניתי להם רתת בלב קרוע ומרתח. ההרגשה הזאת, אשר מצאתם בי ואשר תקראו אתם בשם לאומיות, לא מזויפת היא לא בידי ולא בידי אחרים. הרגשה טבעית היא לי וקבועה בלבי מידי יוצרי מיום עמדתי על דעתי. אף לא שונה היא בעצם מן ההרגשה הזאת הטבועה בלבות שאָר בני עמנו ובכללם גם בלבכם; ואם בעיניכם נראה כי מראָה שפל וכהה אין זה אלא בשביל שהסתכלתם בה בעינים טרוטות ובעששית שאינה מאירה, ועל כן סלחו לי אם אדון לפניכם בקרקע ואבינכם בינה למען תעמדו על שרש הדבר: ההרגשה הזאת אשר אתם מבקשים מכתב תעודה עליה מאת כל הבא בגבולכם, אשר אתם תקראו לה שם חדש לאומיות ובינינו נודעה לכל איש בשם אהבה לעמו, היא תכונה קבועה בנפש כל אדם וגם בנפש כל איש יהודי מתחלת בריאתו. כל איש מישראל, מן המאן דאמר [=מי שאומר] רצועות שחורות הלמ"מ [=הלכה למשה מסיני] עד המ"ד [=המאן דאמר, מי שאומר] תורה בימי עזרא נתנה [=ניתנה], הוא לאומי (אשתמש בלשונכם כדי שתבינו היטב), שהרי הוא קורא בכל יום: אני מאמין בכיאת המשיח; ואע"פ שיתמהמה הוא מחכה; שהרי הוא סובל על זה צרות ורדיפות חרפות ובזיונות ואינו מתאונן; שהרי הוא רואה את בית ישראל חרב ונופל ואיננו מתמלט מתוך ההפכה. אפס כי ההרגשה ההיא בהיותה תכונה תולדיית פועלת היא בנפש בעליה ככח טבעי ולא ככח מוכני, עד שהאיש המתפעל על ידה איננו מרגיש כלל את פעולתה ואיננו לוקח גדולה לעצמו להתגדר בה, כמו שלא ירגיש הבריא את בריאותו ולא תתהלל היפהפיה הצנועה ביפיה. ואולם אתם הלבשתם את ההרגשה הזאת תמונה חדשה, אשר שאלתם מאת העמים סביבותיכם, ולכן לא תכירוה בראותכם אותה בלי מלבוש נכרי זה. גם בין שאר העמים, גם בקרב העם אשר בארצו אנחנו יושבים התגברה בימינו הלאומיות וכל אחד מהם ידגול בשמה ויבכר אותה על פני העמים זולתו. כל איש רוסי [=רוסי] מלידה ומבטן אוהב עמו וארץ מולדתו ומוכן ומזומן בכל עת ובכל שעה למסור נפשו עליה, וא"כ כל הרוססים הם לאומיים, ובכל זאת נחלקים גם הם לשתי כתות שונות במחשבותיהם ובעלילותיהם בלאומיותם. הכת האחת הם בעלי דעה, האנשים אשר פניהם למערב, מקום שהשכינה שם ושמשם יוצאת האורה ומבהקת לכל העולם; והם אומרים: "לא לחנם יגע פטר הראשון והעביד את עמו עבודה גדולה ובנה כרך גדול על שרטון שבים וקרע לנו חלון באירופא, אלא כדי שנהנה מן האור הבוקע ועולה מן החלון הזה. רוססים אנחנו ורוססים נהיה אבל לא רוססים פראים כבני אזיא שוכני ציר הצפוני, כי אם רוססים משכילים, רוססים מגודלים כדרך בני אירופא. אם בעזרת הנותן תשועה למלכים רחבה ונסבה ארץ מולדתנו עד קצוי ארץ וימים רחוקים ותדבר עמים

– סלחה לי, אדוני השוטר! עניתו בכובד ראש. המלה הזאת מוזרה לי ואיני יודע מה אתה סח.

– המלה הזאת מוזרה לך? – נתן השוטר עלי בקולו – המלה אשר שמנו לאות על ידנו ולזכרון בין עינינו, המלה אשר חקונו על דגל קדשנו, המלה הזאת מוזרה היא לך ועודך אומר כי פיך מדבר עמנו בלה"ק!....

– אנא רחום כפרי! התחננתי למשופטי. יודע אני לה"ק מספרי המלים ומן הקונקורדאנץ; והמלה הזאת לא נמצאה לא בקונקורדאנץ ולא באוצרות השרשים; על כן היטיבה נא ברצונך ובאר לי את הוראת המלה החדשה הזאת אשר לא שמעתי מעודי בבית אמי ובחדר תורתי. השוטר שעה אל בקשתי ויורני ויאמר לי: לאומי – הוא איש האוהב עמו ומולדתו; ולאומיות היא האהבה אל עם מקור מחצבתו. – אם כן אפוא לא נופל אנכי מכם! עניתו בקול רנה; ואת מי מבני ישראל אין כמו אלה? כי איה איש יהודי אשר לא יאהב את עמו ומקור מחצבתו אחרי אשר בגללם הוא נושא בחפץ לבב חליים רעים ונאמנים! וגם אני – האם לא הוכיח בגלל אהבתי לעמי מכות גדולות ונאמנות בבית זרים וגם – בית מאהבי?!

– כל זה אינו שוה לנו! – יחד עלי התמלאו כל השוטרים – ומדוע לא נתן ברחובות קולך ובפתחי שערים בעיר אמריך לא תאמר? מדוע לא תקרא בראש הומיות כי לאומי אתה ובקול כמונו תרעם? – מורי ורבותי! שבתי דברתי אליהם תחנונים – הכי לא הרימותי קולי ואקרא קול גדול ולא יסף כי אהבתי את עמי אהבת אמת, אהבה בלי מצרים, אהבה שאינה תלויה בדבר ושאינה מקללת [=מקלקלת] השורה? הכי לא בכיתי לקשי יומו, לא עגמה נפשי לאחי האביונים?

עַד לִיבִשׁ עֵינַי דְּמַעוֹתַי פְּרָצוּ,
שְׁנֵי חֲרָקְתִי עַד פִּי הַתְּפוּצָצוּ!

את הים ואת היבשה הרעשתי, מסוף העולם ועד סופו הלך קולי, אזני שמים וארץ צללו לקול קריאתי – ואתם שוטרי בני ישראל לא ראייתם ולא שמעתם!!

– בחרוזים הוא מדבר! ברחן הוא! – קרא ראש השוטרים. אבל כל זה איננו שוה לנו ואיננו נוגע לעניננו אם אין אתך תעודה על לאומיותך.

– תעודה כזאת אין אתי! עניתו בפוגת לב, ואף לא ידעתי למי מקדושים אפנה לבקש לי תעודה כזאת בימים הבאים.

– כי עתה, ענוני השוטרים קשות פה אחד, אין לך תקנה בלתי אם נקרע את סגור לבך והוצאנו את קרביך ונצרך כליותיך אז נדע נפשך ונגלו לנו שפוני טמוני מחשבותיך.

– הנני בידכם, אדוני, לעשות בי כטוב בעיניכם. הנשמה לכם והגוף שלכם!

כפיהם דברו וכידם מלאו. אחד השוטרים נגש אלי והמאכלת בידו וחבריו תמכו בידיו מזה אחד ומזה אחד. לא הריחוני כְּלֶאָרָפֶּ אָרֶם להפיל עלי תרדמה, ולא סכו את בשרי קֶאָקָאִין שלא יהא הכאב שולט בי, כי אם כמו חי כמו ער הפילוני לפנייהם ויכתונוני בשפינים [=בסכינים] ויוציאו את בני מעי, וראש השוטרים בחן לבי נמלך בכליותי, ראה בכבד, ויפן אל אחוזת מרעיו ויאמר: רואה אני

- צלוחיתי עודנה רקה, אין כל; עניתיים אני. וכשביל כך אני הולך למלא אתה בשדמות ישראל.
- ובמה תמלאנה שמה?
- בכל אשר יקרה ה' אלהי לפני!
- כי עתה לך ועבורי! אמרו השוטרים ויפתחו את השער הסגור. אבל עוד אחת נעידה כך: שים בצקלונך כל אשר תחפוץ והביאה ללקוחותיך כל אשר יעלה המזלג, רק דבר אחד אל תוציא לשוק כי אין השעה חריפה לו עתה.
- ומה הוא הדבר?
- תקונים!
- איזה תקונים?
- תקונים בדת ותקונים בסדרי החנוך ובהנהגות הקהלות [=ובמנהגי הקהילות].
- ותקוני זהר?
- אותם תוכל לעמוס בילקוטך כאשר תוכל שאת.
- ותקון ליל ה' (הושענא רבה) וליל שבועות?
- כנפשך שבעך!
- ותקונים שהחסידים עושים בבתי תפלותיהם?
- ככל אות נפשך! רק הזהר שלא יהיו פגומים ומזוגים יותר מדי.
- יהי כן אדוני, כאשר דברתם; עניתיים בקידה ובהשתחויה. רוחכם הטובה תנחני באורה מישור. ואחד השוטרים אשר נכמרו רחמיו אלי נגש אלי ויניח את ידו על כתפי ויאמר בלשון רכה שוברת גרם: ואני איעצך להביא בצלוחיתך – פירוש חדש על "אתה בחרתנו".
- ובזה, לדעתך, תושע יהודה וישראל ישכון לבטח? שאלתי אני.
- אם יהיה בזה אך טוב לישראל – לא ידעתי, ענני בהתגלות לבו; אבל לך בודאי יהיה טוב ואתה בודאי תשכון לבטח.
- ברוך אתה לה', אדוני, כי יעצני וכי תדרוש שלומי וטובתי! עניתי ויאמר דרך השער הפתוח.
- [...]
- אזוב.

רבים תחתה, עלינו ללמד לעמי אזיא הפרועים בינה וישונו של עולם ולא ללמוד מהם מעשיהם המקולקלים והשחתת עולם". ובני הכת האחרת הם קנאים גדולים ואומרים: "לא כי! קודם כל רוססים אנחנו וכל המנהגים הישנים ואפילו הטפלים שבהם קדושים הם לנו. השכלת אירופא אינה אלא זהרורית המעוררת את העינים; ועל כן נתנה ראש ונשובה אל רוסיא העתיקה כאשר היתה וכאשר חיתה לפני מלך מלך פטר הראשון". אקוה כי גם אתם, שומרי ישראל! תדעו מי המה ראשי האנשים האלה, כי הלא הם המה הקוראים לנו צא טמא ומביאים עלינו כל עקא וכל מרעין בישין. ומה התמונה אשר הקנאים האלה נותנים ללאומיותם? לובשים הם עורות כבשים אשר לא עבדו ושמים ברגליהם נעלים משוחים בעטרן ובזפת אשר לא הושחרו; מגדלים בלורית, אוכלים כרוב ומלפפונות, ושותים מי שלק וכותח! הרוססי, ואומרים: אלה לאומייך, רוסיא! עד כי היו במ אשר אמרו לאסור על האכרים עובדי האדמה לזרוע ולהצמיח תפוחי אדמה, מדאגה מדבר פן יתפשט הפרי הזה הבא מאדמת נכר וכלה גרש יגרש את הכרוב שהוא מאכל לאומיי. פרשת שני הדרכים האלה נראה גם בנו והיא המפרדת בינינו, ביני וביניכם אדוני השוטרים! האהבה לעמי, אשר רשומיה מצאתם בלבי, היא היא הלאומיות שלכם. גם אנכי ככם [=כמוכם] אראה בצרת עמי וידעתי את מכאוביו; גם אני כמוכם אחפוץ ברוחתו ובישועתו ובשובו אל אדמתו... גם אני עשיתי ועושה ואעשה להחיות את העצמות היבשות כל אשר תמצא ידי בכחי, אף כי לא ברעם וברעש ובקול המולה גדולה ואף כי אין בידי על זה תעודות כתובות והסכמות מרבנים. אפס כי אני סובר כבני הכת בעלי הדעה ואומר: "לא לחנם סבלנו צרות רבות ורעות כאלפים שנה בגלותנו, ועמלנו ויגענו עם שאר העמים להגדיל השכלת בני האדם אשר בה תלויה הצלחתם וטובם כל הימים; ועתה אם עולים אנחנו לא נעלה ריקם. נקח בידינו מזמרת הארץ הטובה אשר ישכנו בה, מפרי תבונתה המשמחת אלהים ואנשים ונטעה שורק על אדמת אבותינו; נשכין יפיפותו של יפת באהלי שם ונרכיב זמורת זר זאת על גפן ישראל להיטיבה ולעדנה". ואתם אומרים: "לא כי! בשומינו ובבצלנו נלך ונשובה למקומנו הראשון. שקר ההשכלה והבל היופי! בני אזיא אנחנו וכבני אזיא נחיה!" אתם אומרים: "החובב עמו באמת וחפץ בקיומו עליו לחבב את היהדות בכל פרטיה ודקדוקיה עם כל מנהגיה הישנים כמו שהם ואפילו הטפלים שבהם (כמו שנוהגין היום כל אומה ולשון*)". נעשה זאת אפוא אחי וננצל: נלכה איש לדרכו וגבר במסלתו נעל; ובבואנו אל המקום אשר אמר לנו האלהים [ו]אני אשא ואני אסבול את ריח העטרן הנודף מסנדליכם וגם אתם אל נא ירע בעיניכם הזוהר המבריק ממנעלי המגוהצים".

את הדברים האלה דברתי בלב קרוע ומעוך וכתות ונתוק וכרות, ובעוד דמי שותת ויורד ארצה. והשוטרים השומרים את הגבול חזקו פניהם מסלע וישונו ויאמרו: כלה נבואתך וצא, כי כל זה הלכתא למשיחא היא; ועתה הגידה נא לנו מה הצלוחית הזאת אשר על שכמך ומה בתוכה? אולי סחורות אסורות אתה מביא בגבול ישראל.

[יהודה לייב גורדון, המליץ, 25 בדצמבר 1885]

1 מאכל על בסיס חלב ופירורי לחם ומים רתוחים, שנוצר בתלמוד הבבלי. הכוונה למנהגי בישול ואכילה עתיקי יומין ולא היגיינים במיוחד, שאינם מקובלים עוד. * בתיקול (אדעסא, תרמ"ה) עמוד 11. (ההערה במקור)

ГАМБЛИЦЪ

13 (25) Декабря 1885.

מחירו עם המשלוח
בארצות חוץ למדינתנו:
לשנה ..... 9 רובל
לחצי שנה 5
בעד מודעה מכל שורה . . . . . 10 קאפ.

המליץ

HAMELITZ

יום 7, י"ז מבת ה'תרמ"ז.

מחירו עם המשלוח
בפמברבורג ובמדינות רוסיא:
לשנה ..... 8 רובל
לחצי שנה 4
ליוון אחד בפמברבורג . . . . . 10 קאפ.—

מכתב עתי מגיד ליעקב כל דבר הנוגע ליהודים בפרט ועניני מדינה ומדע בכלל.

יצא בפמברבורג פעמים בשבוע ביום ב' וביום ה'. № 93. שנת העשרים וחמש לצאתו לאור.

יום וגם אהבתם גם שנאתם כבר אברה; היום יאנק עם תחת יד נגושי והפך לילה ויגעשו עם ויסירו אביר לא ביר. מה רבו החמורות וההליפות אשר העשינה בעמים שונים על פני תבל ארצה במשך שלש שנים! אלה הם החיים המה לביים תחת השמש! חיי עמנו מי מקוה הם, מים שהתכבדו במקום מירון ועלו במ עשבים וירוקה שעל פני המים, חיי מרוץ חיי מביה נמועים במסמרות, לא יתו ממקום עמדם וכל הירוות שבעולם אינם מזויות אותם ממקום; אלה מזה ואלת מזה הביאו את העם הזה למבוא שאינו מפולש שמכניס ואינו מוציא, גם מעלותו גם מברעותו, גם מוכתו גם רעותו על עמדם יעמדו ימים רבים ועתים רחוקות ומה מלא קוסף ימים בשלש שנים בעיני עם עולם זה אשר אלה שנים בעיני כיום אהמול בי יעבור? על כן יהי לך בחשו כי לא נעשה שום שני בקרבנו ובמערבנו במשך שלש שני השמיטה אשר שמטת בוק את צלוחיתך; מלא צלוחיתך וצא וראית ונוכחת כי לא יחיש רוח עמך בקרב ולא שנה מעמו בחבו, והמסים אשר הועילו לו והיו לו לריה ניהוח או יועילו ועלו לו לרצון גם עתה.

ככה השיבוני עשמי ואני האמנתי להם — כי מי לא יאמין לדברים אשר בהם הוא חפץ? אבל פתאום הקיצונו וראיה כי המעשים אשר נעשו תחת השמש לא דמו אל מעופות ומקונות ויתנה בירי החשבי כי במשך שלש השנים לא נשתנה דבר בכל גבול ישראל.

הנה אנכי יוצא שער עלי קרת לבא בגבול ישראל וצלוחיתי על שבמי; והנה פנים הדשות ומדרים חדשים בכל פנות שאני פונה. שומרים מווינים עומדים על הגבול, פניהם פני יחורים ולבושם מלוש קאזאקים; רצועות של תפלין כרוכות על ידיהם ורצועות של מלקות במגרתם אשר במתניהם. — אל אלהי ישראל! — דמותי בלבי — אשרונו מה טוב הלקט שזכו גם בני ישראל להיות קאזאקים! חפצתי לברך בקול רם ברכת שהחינו, אבל זכות אבותי כדאי מיעתנו שצנלתי מברכה לבסוף; כי אחר השומרים העומד על המשמר קפץ הדל כארי וימגור את השער בפני ויקרא אלי בקול:

— הם כי לא לעבור! עמוד על רגליך ויעידו בך מי אתה; הלנו אתה אם לציינו?
— איש עברי אנכי — עונת אני להם בשפת רפה — ובגבול ישראל אנכי בא, ולמה זה תעצרוני למה? הגם בגבול ישראל אסור מתיים לכן ישראל למה? ידיעתי כי החקים לפי שעת מיום ג' מאי אומרים לבוא רק בכפרים — האם חל עתה האסור גם על הערים והכפרים?
— היש בידך מכתב תעודה? הוסיף השומר לשאול ויבואם הירועת אשר בידו וארחו גרד ללבי אעבור.

— תעודת בירי בהמון רב, כבשך בשעך; — עניתו ותחי רוחי. הנה לך תעודה מאת הארמיסטאן שגברת מפורי ויבול אני ללכת ויתו מך אמות במקום צמחיני; הנה לך תעודה מן הארמיסטאן כי אדם כשר אני ולא נתפשתי בגבבת מוסים; הנה לך תעודה מן הסבאן שאיך כי שלמתי מסים וארנוניות בקרי ובעד שני בני שכברי מרו ובעד בן אחד אשר לא היה ערבת; הנה לך שלש תעודות מאת הריסטים אנשים לצבא משלשה מקומות: התעודה האחת אומרת כי גבר לא יצלה אני לעבודת הצבא, וזאת אומרת כי כבר כליתי שלש שנות עבודתי בצבא ונקי אנכי לכיתי, והשלישית מעידה כי עוד לא הניע פרקי לצאת לצבא עד השנה הבאה...

פולייטון.
צלוחית של פלייטון.

שלש שנים ערלים היו לי; לא יצאתי השרה ללקס אורות, לא רקחתי רקחתי ולא הבאתי את צלוחיתי לפניך, הקורא, להריח בה. ואני פרס אדע אם קשתה עליך פרישתי הארובה או אם לא שכת לך אלי וכמוני כאין בעיניך; כי כשם שלא קבלתי מסך שברי על הירישה כך לא גבית מכני קנם על הפרישה. אכן אתה אל מסתתר ומחשה מעולם ער עולם, ואיכבה אוכל וידעתי אם תערב לך מנתתי או אם קשרות תעבת הוא לך?

הקורא! אני כבואי לרבר דבר שותיך לנגדי חסור ואתה לא נגלית אלי מענן כבודך; אדמך אכרך ולא ידעתך. בלולם הזון לבי המונתך על פני תהלוף — זיהוה רחילת ואמנתי, מלאת עינים סביב, בעלת ראשים רבים חגבות אין מספר; לשמע און גם את קולך שמעתי כי קול הכון הוא קול שדי בבריו; אפם כי בחיות ראשך רבים לא אביר מראך, ובחיות קולך קול הכון לא לקחה אזני שמץ מנה, מהמולה רבה ומריב לשונות.

איכה אפוא הקורא אשר בשמך אני קורא? אישה תרעה אישה תרביץ ואי מקום מנוחתי? כי אבקשך ברוץ לא אפגשך וברחוב לא תתן קולך; אם סמך שמים שם אתה? או אציע שאול הנך? או אולי אמת בפי המכחישים בך ואומרים: הקורא לא היה ולא ברא אלא — משל היה! אולם אם גם משל אתה הקורא, משול המשול בי, ואם גם לא נוצרת תהיה בעיני כאלו נוצרת. בפלאותך אהבתי לך ולא ישט מעליך לבי; פניך תמיד ילכו עמרי ואם תשמע ואם תתהל ארבר דברי באוזניך, כי נעם ינעם לי לרמזת כי יש עין רואה ואון שומעת מאמור אל נפשי כולי קול — קורא במרבי!

ואולם — קשה עתיקא מחרת! לפנים כבואי למלאת את צלוחיתי והו הרבים שמחים סמוים ומכרבים בכל עו לפני וכל ראשי שמחים גוזלים כמעין המתגבר וממלאים את צלוחיתי על כל גדותיה, והיום — הנני עומד על צלוחיתי ומוסח על שתי השעפים: האמלא אם לא אמלא, והאנישנה לך או לא אניש? ובמה אפך לך, הקורא, למצוא חן בעיניך? כי מי יודע המבורה אשר נעשתה בך בימים הרבים הים; אולי שנה מעמך ברוך ונמר רוח ירוך באפך; אולי תביע עתה את חסר מרוץ והמרוץ מר, והשוב בעיניך או לא ישב לך היום, הדבר אשר בתן מערנים לכפשך לפני שלש שנים שקץ תשקצנו והעב תתעבנו עתה כי — זהים הוא?

— הם מלחוכרי! — שעפיי ישיבוני. דע לפני מי אתה עומד ולפני מי אתה עתיר לתן את צלוחיתך. הוהפך יתרו מעטבו ואיש ישראל תרלחו בשלש שנים כשני שכיר? הן לא בכל הגוים בית ישראל ולא חיותם חיו. שכל העמים חיותם מים חיים נזלים מלאים הנהגת תמידית והליפות שונות על כן תליפו בה וישובו פניהם. לכל העמים שופטים בראשיהם ומתקדמים במשענותם מפנים אל יד דרך איזה דרך רוח הזמן וצורך השעה לתת לעמם הקים מופים ומשפטים ויהיו בהם, ובכן ולבו חקי העם חיוו תמים יתרו ומעלותיהם פונות הקים אל אשר יהיה רוח הזמן ללכת, בין העמים התם ועשו שניים חדשים לבקרים: היום יהיה עם-לא-היה, ומתי יולד גוי פעם אחת וקם על רגליו חיה; היום יואהב או ישנא גוי את גוי ומלכה את עם אחר ובסך עבר

